

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 19

89. ÅRGANG

22. OKTOBER

1977

AV INNHOLDET:

MUNKEN I TINN IKKE LENGER ENEBOER	S. 2
SIENA — BY FOR MENNESKER	S. 5
DET NYE TESTAMENTES HISTORIER	S. 8

NESTE NUMMER KOMMER 5. NOVEMBER 1977

MUNKEN I TINN IKKE LENGER ENEBOER

Bror Robert Kevin Anderson i Tinn-Austbygd, som har bodd alene på sitt Maria Einsæte siden 1968, vil etter alt å dømme ikke lenger forbli eneboer. En medbror fra det amerikanske klosteret som Bror Robert kommer fra, St. Joseph's Abbey i Spencer, Massachusetts, vil sannsynligvis komme til Tinn neste vår.

Muligheten for at det skulle vokse frem et Cistercienser-Trappist kloster i Norge er noe av en drøm for mange, og hvis den nye munken trives i Telemark, kan Tinn bli stedet hvor et slikt kloster blir grunnlagt. General-

kapitlet i Cistercienserordenen har gitt nye forskrifter angående grunnlegging av et kloster. Nå kan man begynne med færre munkes og utdanne noviser i det nye klosteret, istedenfor å sende dem til moderhuset for læretiden.

Bror Robert har flyttet fra husmannsplassen hvor han har bodd de siste årene og bor nå på en gård som ligger lavere og nærmere Tinnsjøen. Der er det mulig å dyrke korn, frukt og mange slags grønnsaker, som er en viktig del av munkenes vegetariske kosthold.

Cistercienser-kallet blir sett på mer som et kall til «å være» enn til «å gjøre». Munkene har ingen spesielle oppgaver i Kirken. Andre ordensfolk forkynner, underviser, pleier de syke eller de gamle, osv., mens Cistercienserne prøver å leve det kristne livet, etter evangeliet, på en nokså enkel og spartansk måte. Slik har de, gjennom stillhet og bønn i ensomhet, fordelene av eremittlivet mens de lever i kommunitet og nyter godt av broderkjærlighet, åndelig ledelse og stabilitet. Skt. Benedikt sier at klosteret er en skole, hvor man lærer å tjene Herren, men Cistercienserne foretrakk å si at det var en skole, hvor man lærer kjærlighet. Broderkjærlighet, glede og enkelhet har vært karaktertrekk hos Cistercienserne.

Munkens dag er delt mellom arbeid, privat bønn og lesning og fellesbønn. Cistercienserne lever etter den samme regelen som Benedikterne, men de legger mer vekt på kroppsarbeid og det indre bønnelivet og mindre vekt på intellektuelle studier og den ytre, høytidelige liturgifeiringen. Det er overlatt abbeden å velge ut de munkene som han tror har et prestekall og som dekker klosterets behov. Ellers er munkene alle brødre som lever det samme livet i bønn og arbeid, så mye som mulig i harmoni med naturen. Derfor studerer en Trappist-munk mer for å fostre det indre bønnelivet og forening med Gud enn for å nå et intellektuelt mål.

I middelalderen hadde Cistercienserne flere klostre i Norge, bl. a. Lysekloster ved Bergen og Hovedøya i Oslofjorden. Også nonner tilhører denne ordenen, og munkene og non-

nene er nokså stolte over den sterke familie- og kjærlighetsånden som binder dem sammen i en klosterorden hvor både den mannlige og den kvinnelige grenen lever et nesten identisk liv. Norge er allerede representert her med søster Ina Andresen i det franske klosteret, Laval. I Norden i dag finnes det hollandske trappistmunker fra det belgiske klosteret, Achelse Kluis. De har slått seg ned på Bornholm, hvor de eier en gård og har plantet skog. De arbeider som onne-hjelp på nabogårdene og driver et bokbinderi.

Et Cistercienserkloster tar gjerne imot gjester, som Kristus selv, og på denne måten kan munkene dele fruktene av sin kontemplasjon og sitt arbeid med sine medmennesker. I vår tid setter mange pris på å kunne trekke seg tilbake noen timer eller noen dager og ta del i cistercienserslivet, som Pave Paul VI sa «... bærer klart vitne om det himmelske hjemmet som hvert menneske lengter etter og holder denne lengselen levende i menneskeslektens hjerte... Cistercienserne vitner om Guds kjærlighet og majestet og om alle menneskers brorskap i Kristus.»

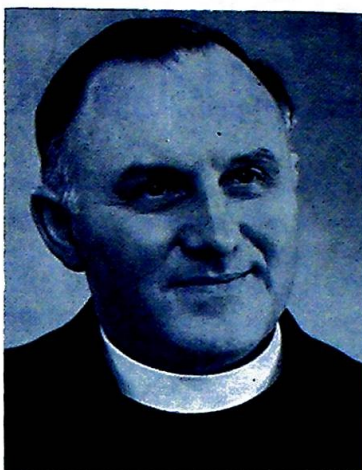
MENIGHETSRADEGENS FELLES HØSTMØTE OM MORGENDAGENS KIRKE

Legmannsrådet arrangerer 29.—30. oktober et felles-høstmøte for menighetsrådene på Mariaholm. Biskop Gran vil orientere om situasjonen i Oslo Katolske bispedømme, sr. Mette Andréson O. P. vil orientere om seminaret om kirkestrukturer i november under tittel «Morgendagens kirke». Lektor Torfinn Juell gir en oppsummering om seminaret om seksualitet og personlighetsutvikling i mai 1976, mens pastor G. Vranken vil fortelle om «seksualitet og ekteskap i kirkens sjelesorg». Søndag vil byråsjef Eivind Saxlund, sekretær for bønneuken for kristen enhet, skissere «Den økumeniske situasjon i Norge nå».

NYE BØKER

Vekst og velstand; Norsk politisk historie 1945—1965. Regjering og opposisjon under arbeiderstyre. Red. av Trond Bergh og Helge Ø. Pharo. Universitetsforlaget, 1977.

MONSIGNORE FISCHEDICK 75 ÅR

Lørdag 22. oktober fyller Monsignore Franz Joseph Fischedick 75 år. Han har vært sogneprest bl.a. i St. Olav Menighet, Oslo, og St. Paul Menighet, Bergen. Monsignore Fischedick er nå generalvikar i Oslo Katolske Bispedømme.

Kristi Konge Kapell på Grefsen er 40 år gammelt 30. oktober.

REDAKSJONELT:

Jødene

I et leserbrev i nr. 17 kunne man bl.a. lese følgende: «I 'St. Olav' for 4. juni i år sto det en notis om at den katolske kirke en gang for alle har gitt avkall på å ville omvende jøder til kristendommen. Det var sikkert flere enn meg som så på denne erklæringen som noe bortimot verdenshistorisk, og som er like forbauset over at meldingen ikke har fått noen kommentarer... 'St. Olav' selv har tidd — uforklarlig.»

I dette nummer forsøker «St. Olav» å bøte på forsømmelsen ved å gjengi kommunikéet fra møtet i «Den internasjonale komité for forholdet mellom den katolske kirke og jødedommen». Man vil se, at uttalelsene: «Kirken forkaster altså alle former for proselytisme» overfor jødene, og «forsøkene på å opprette alle slags organisasjoner... til jødene 'omvendelse' må forkastes», tilskrives én enkelt foredragsholder, Tommaso Federici, men må betraktes som mer enn en privatmening, siden det gjengis så utførlig i det offisielle kommuniké.

Man må håpe at dokumentet vil påvirke de kristnes mentalitet, slik at vi blir mindre mottagelige for anti-semittiske kampanjer, av den art som nå bl.a. er satt i gang i Argentina (cf. Newsweek, 1. August 1977). Måtte den tid snart være forbi når en vakkende regjering kan avlede oppmerksomheten fra sine feil ved å legge skylden på jødene.

Her hjemme kan man neppe vente at et katolsk dokument skal ha noen større virkning på norsk opinion. Likevel er det grunn til å glede seg over den positive holdning verdenskirken inntar til jødene.

LITURGISKE NOTATER

ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

ALLEHELGENSFEST

Denne festen er en feiring av alle de kristne helgener, de kjente såvel som de ukjente. I den vestlige kirke feires den 1. november. Det første kjente vidnesbyrd om denne festen finner vi hos St. Efrems Syrus (d. 373), og hos Johannes Chrysostomos er den henlagt til en bestemt dag, nemlig første søndag etter pinse. I den ortodokse kirke feires den fremdeles på denne søndagen.

I Roma ble det trolig også feiret en fest for de hellige på samme dag som i den østlige kirke. Men festen ble ikke fast etablert i Vesten før i 609 eller 610, da pave Bonifatius 4. vigslet Pantheon til en kristen kirke. Dette skjedde 13. mai, og fra da av ble Allehelgensfest feiret på denne dagen. Gammelnorsk homiliebok beretter følgende om festens innstiftelse: «Så er sagt i bøkene at pave Bonifatius, som var den fjerde etter Gregorius, lot innvie en kirke i Roma til ære for Gud og alle hans hellige menn. Tidligere hadde dette stedet vært nyttet som

blotested for alle djevlene, og derfor syntes det passende å minnes alle helgenene der, etter at all djevlens uhumskhet var drevet bort. Denne dagen bød pave Bonifatius skulle høytideligholdes over hele kristenheten i begynnelsen av den måneden som heter november». Som vi ser, er datoen her blitt forandret i overensstemmelse med den senere praksis. Det var først under pave Gregor 3. (d. 741) at man begynte å feire Allehelgensfest 1. november. Denne dagen ble nemlig et kapell i Peterskirken viet til «Alle hellige». Pave Gregor 4. (d. 844) bestemte at festen skulle feires i hele Kirken. Festen kan også henlegges til den følgende søndag, og i vårt bispedømme feires Allehelgensfest i år 6. november.

Gammelnorsk homiliebok har en usedvanlig vakker preken for Allehelgensfest. Den begynner med å fastslå at «først skal vi nevne og dyrke og love Ham som selv skapte alle de hellige». Dernest kommer en oppregning av de forskjellige kategorier hellige,

hvorav den første selvsagt er jomfru Maria. Så følger de himmelske vesener: engler, kjeruber etc. Heller ikke de rettferdige fra det gamle testamente glemmes: den første er Abel, og deretter følger patriarker og profeter på rekke og rad. Også disse tilhører Kirkens helgenskare.

«Men nå skal vi tale om dem som levde i nådens tid, som fikk se Kristus i menneskelig skikkelse og høre hans lære, og vinne styrke gjennom hans jærtegn. Den første av dem var Johannes Baptista... Videre er denne dagen viet de guttebarn som kong Herodes lot drepe i Betlehem vinteren etter Kristi fødsel, og sammen med dem har alle barn som er hellige hos Gud, del i denne dagen. Delaktige i denne høytiden er også alle Kristi apostler og disipler som Herren selv valgte blant folket. Senere sendte han dem ut i verden, for at de skulle legge grunnvollen for hans kirke, og slik vant deres lære frem over hele jorden. . . Denne høytiden har også Guds martyrer del i, slike som ikke enset livet i denne verden eller hedenske kongers bud. Noen falt for sverdet, noen ble brent i ild, noen ble druknet, noen slått med stenger, noen hengt, noen lemlestet på hjul, noen ble sultet og noen ble flådd levende. Og for alt dette fikk de evig ære i himmelen. . . Videre er denne høytiden viet de hellige biskoper og Kristi bekjennere, slike som betalte Herren tilbake med renter det lån han hadde gitt dem. Så nidkjære var de, at de gjerne ville lidt martyrdøden, om Gud hadde krevd det av dem.

På samme måte er denne høytiden også viet eneboerne, som forsmådde jordiske rikdommer og denne verdens ære. De stengte seg inne i trange fjellhuler og trakk seg tilbake fra hverdagslig prat for å åpne seg i bønn og vokte seg for alle tomme ord.

(Forts. side 14)

LITURGISK KALENDER

OKTOBER:

23. **30. alm. søndag.** Jesu Sirak 35, 15—17. 20—22; 2. Tim. 4, 6—8. 16—18; Luk. 18, 9—14.
24. Ferial. Rom. 8, 12—17; Luk. 13, 10—17.
25. Ferial. Rom. 8, 18—25; Luk. 13, 18—21.
26. Ferial. Rom. 8, 26—30; Luk. 13, 22—30.
27. Ferial. Rom. 8, 31—39; Luk. 13, 31—35.
28. **St. Simon og St. Judas, apostler.** Ef. 2, 19—22; Luk. 6, 12—16.
29. Ferial. Rom. 11, 1—2. 11—12. 25—29; Luk. 14, 1. 7—11.
30. **31. alm. søndag.** Visd. 11, 23—12, 2; 2. Tess. 1, 11—2, 2; Luk. 19, 1—10.
31. Ferial. Rom. 11, 29—36; Luk. 14, 12—14.

NOVEMBER:

1. ALLEHELGENSFEST. Joh. åp. 7, 2—4; 1. Joh. 3, 1—3; Matt. 5, 1—12.
2. **Alle sjeles dag.** Lesningene velges fra de tekster som brukes ved requiemmesser.
3. Ferial. el. St. Martin av Porres, munk. Rom. 14, 7—12; Luk. 15, 1—10.
4. St. Karl Borromeo, biskop. Rom. 15, 14—21; Luk. 16, 1—8.
5. Ferial. Rom. 16, 3—9. 16. 22—27; Luk. 16, 9—15.
6. **32. alm. søndag.** 2. Makk. 7, 1—2. 9—14; 2. Tess. 2, 15—3, 5; Luk. 20, 27—38.
7. Ferial. Visd. 1, 1—7; Luk. 17, 1—6.
8. Ferial. Visd. 2, 23—3, 9; Luk. 17, 7—10.

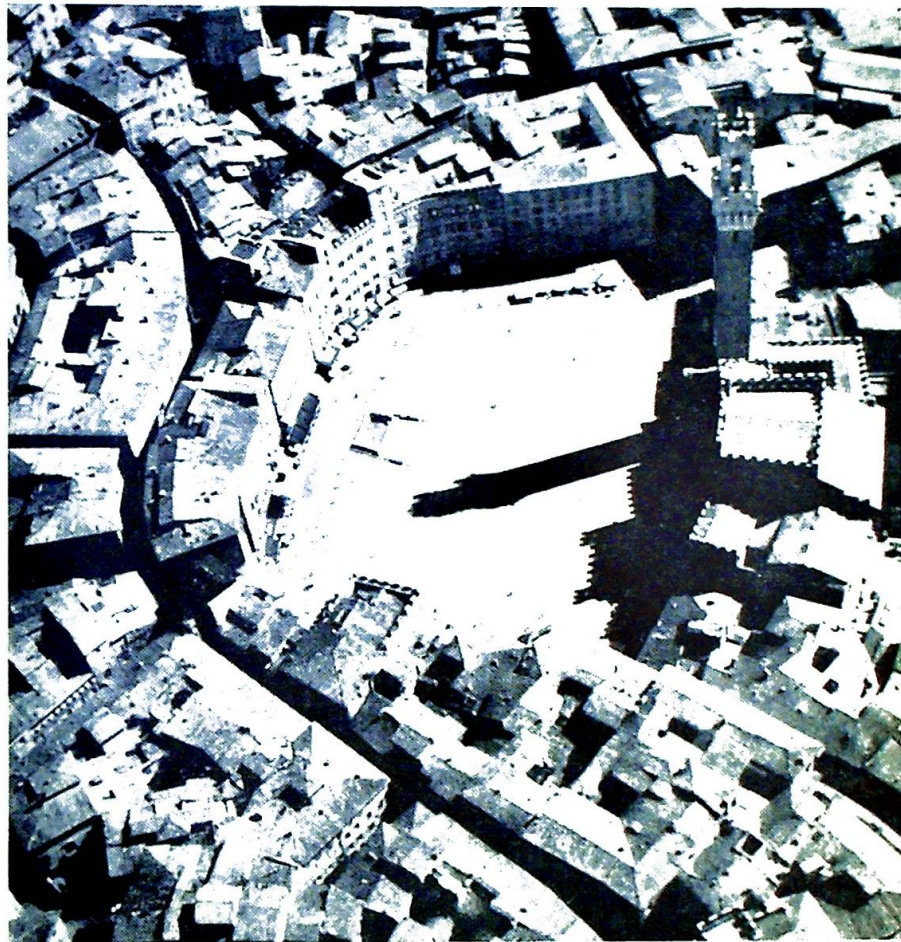
SIENA — BY FOR MENNESKER

Reisebrev fra Marianne Gunnarsjaa

— *cum esset satis corpulentus* — slik beskrives hovedpersonen i legenden om Il Beato Francesco da Siena, og skal være forklaringen på hvorfor den stakkars munk var så tørst at han måtte spørre en bonde ved en adelsvilla om et lite glass vin med vann. Bonden sa nei og unnskyldte seg med at han ikke hadde nøkkelen til kjelleren. Den Salige Francesco ble så sint at han den følgende natt lot et voldsomt uvær komme over villaen og tilhørende småbruk. Store hagl ødela frukt og vindruer og «man skulle tro det var vinter og ikke sommer».

Det var altså ikke bare legfolk som lå under for vredens last i middelalderen. I de tett befolkede byer var det lett å tirre og å bli tirret og kniven var ikke langt unna. Og Siena var i så måte ingen unntagelse. Dengang. I dag derimot er det en velsignet fredelig by — sammenlignet med resten av Italia hvor volds- og kriminalitetsbølgen har antatt skremmende dimensjoner. I Siena blir man ikke umiddelbart ranet etter mørkets frembrudd. Man kan forlate bilen om kvelden og være sikker på å finne den samme sted neste morgen. Alle har god tid. Ingen løper. Alle spaserer. Alle kommer for sent. Langsamt smitter seneserens ro over på den oppjagede turist. Det er ikke lenger så viktig å nå *alt*, for det gjør man jo ikke!

Dagens Siena kan virkelig fortone seg som Idealbyen med stor I. Og grunnen ligger ikke bare i senesernes suverene forakt for det moderne tidspress, men også i byens menneskelige dimensjoner. Med sine 60 000 innbyggere er den ikke større enn at en tilreisende etter et par ukers opphold er blitt kjent med mange fjes. Det tar heller ikke lengere tid å få en oversikt over byens topografi og turisten kan bevege seg kartløs ut i «smu-

gene». Og sist, men ikke minst byen selv — husene, takene og farvene. Der står Sienas middelalder intakt. Vår tid er kun representert ved rør og ledninger på utsiden av husveggene og de uunngåelige fjernsynsantennene. Den delen av byen som en gang var jødernes kvarter består for det meste av nybygg, men godt innpasset i den øvrige bebyggelse. Her foregikk en grundig sanering under forrige verdenskrig.

Siena hadde sin glansperiode på 12 og 13 hundretallet. Den gang guelfer og ghibelliner — keiser og pave — sloss om makten. Og var til tider mektigere enn sin guelfiske nabo Firenze — erkefienden. Men Siena kan føre

sin historie lengere tilbake enn det, til etruskerne. Det fortelles at Siena ble grunnlagt av Senio, Remus' sønn. Seneserne har derfor med like stor selvfølgelighet som romerne den *etruskiske* ulv i sitt byvåpen. Byen ligger på tre høyder — følgelig mye oppover og nedover for den gående, som ellers kan fryde seg over nesten bilfrie gater. Så istedenfor å kikke til høyre og til venstre, kan man uforstyrret kaste noen blikk ned på de fine hellelagte gatene (hellene blir under reparasjoner nummerert og stilt pent opp til husveggen) eller langs husveggene der palassfasader og alminnelige boligfasader alternerer usy-

(Forts. side 14)

Den internasjonale komité for forbindelser mellom den katolske kirke og jødedommen

KOMMUNIKÉ FRA MØTET I VENZIA 1977

Konsultasjonen i Venezia ble åpnet av hans eksellense Mgr. Ramon Torella, vise-president i Vatikanets sekretariat for kristen enhet, som presenterte R. P. Jorge Mejia fra Buenos Aires, nyutnevnt sekretær i Vatikanets kommisjon for religiøse forhold til jødene.

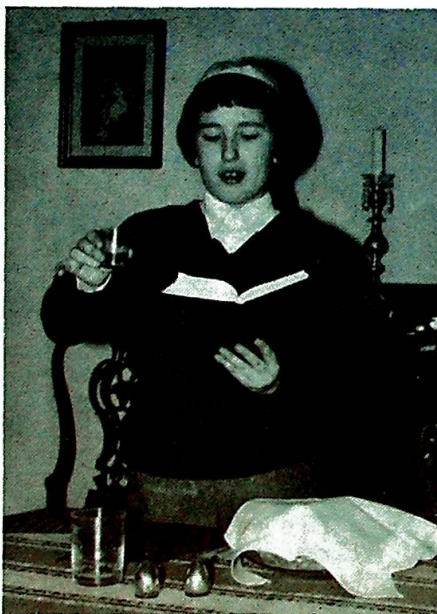
Hovedemnet for konsultasjonen mellom jøder og katolikker var presentasjonen av et studie-dokument om «Kirkens sendelse og vitnesbyrd». Dokumentet ble lest av professor Tommaso Federici, professor i bibelsk teologi ved Det pontifikale universitetet Urbana, og ved liturgi-instituttet ved San Anselmo i Roma.

Man utvekslet informasjon om spørsmål av felles interesse, særlig om programmer for felles studier mellom katolikker og jøder, utviklingen av samarbeidet mellom katolikker og jøder i de enkelte land og regioner, og om menneskerettighetene. En foreløbig meningsutveksling fant sted om hvordan jødedommen og kristendommen fremstilles i de respektives skoler.

PROFESSOR FEDERICIS FOREDRAG

I sitt foredrag erklærte professor Federici at den katolske kirke «krever energisk som sitt eget budet om å gjøre den ene Guds navn kjent blant alle folk til alle tider». Når den gjør dette, erkjenner den katolske kirke seg, ifølge professor Federici, nært knyttet til jødefolkets oppgave i verden. Det blir mer tydelig i den katolske kirke i dag, sa han, at, tross all fristelse til det motsatte, består den

sendelse som kirken har fått av sin Mester fremfor alt i å leve i tillit til Gud og til mennesket; dette innebærer enhet i kjærlighet, respekt for alle brødrene, tjeneste uten persons anseelse, offervilje, godhet. Denne forståelsen av sendelsen utelukker pro-

selytisme, erklærte professor Federici. «Kirken forkaster altså klart alle former for proselytisme. Det betyr utelukkelse av alle former for vitnesbyrd og forkynnelse som på noen måte skulle ødelegge eller forminske deres personlige tenkning, deres frie vilje eller deres selvstendige valg, når det gjelder individ eller menighet.»

Dette utelukker også enhver dom som skulle være uttrykk for diskriminering, forakt eller tilbakeholdenhet overfor det jødiske folk som sådan, og overfor jødene som individer, eller overfor deres tro, deres gudstjeneste, deres kultur i sin alminne-

lighet og deres religiøse kultur i særdeleshet, deres historie i fortid og nutid, deres eksistens og dennes betydning. Likeledes er alle former for nedvurderende sammenligninger utelukkert, og særlig de som allerede er nevnt i «Nostra Aetate», (Vatikan II's erklæring om jødene) og siden i «retningslinjer og forslag til anvendelse av konsilerklæringen «Nostra Aetate, n. 4» — sammenligninger som vil oppvurdere kristentroen ved å nedvurdere den jødiske religion, i fortid eller nutid.

Professor Federici erklærte at «forsøkene på å opprette alle slags organisasjoner, især utdannelsesrettede eller karitative, til jødene «omvendelse» må forkastes. Tvert om må man oppmuntre alle anstrengelser for å lære å kjenne Israels historie ved å gå ut fra Bibelen, og ved å studere grundig Israels ånd, eksistens, historie og sendelse, det faktum at Israel overlever gjennom historien, Israels utvelgelse og kall, og dets privilegier, som Det nye Testamente erkjenner.»

Professor Federici insisterte på, at de følgende temaer skulle gjøres enda mer eksplisitte når man utarbeider de direktiver som er skissert i Vatikan II's erklæring om jødene. . . 1. Jødene varige plass i Guds plan. 2. Forandringen i den katolske kirkes holdning til jødedommen. 3. Den katolske kirkes nye holdning som oppmuntrer til samtale med det jødiske folk «uten mentale forbehold».

RABBI SIEGMANS SVAR

I sitt svar på professor Federicis foredrag, sa rabbi Henry Siegman, New York, at det var et katolsk do-

Edith Stein.

Forsoningsverket mellom jøder og kristne er ennå ikke avsluttet

Arbeidet for forsoning mellom jøder og kristne kan ikke betraktes som avsluttet, sa dominikaneren Dr. Wilhelm Paul Eckert under en minnegudstjeneste i Köln for karmelittsøsteren Edith Stein fra Köln, som ble drept i Auschwitz for 35 år siden. Eckert, som er president for ko-ordineringsrådet for Selskapene for kristent-jødisk samarbeid, understreket under gudstjenesten, som ble presi-

kument som inneholdt katolsk teologi. Den ureserverte fordømmelsen av proselytisme og forkastelsen av «forsøkene på å opprette alle slags organisasjoner» til jødernes «omvendelse» representerer en viktig utvikling i den katolske kirke, som må bidra til en dypere forståelse mellom de to tros-samfunn. (Forkortet.)

(La Documentation Catholique, nr. 9, 1977)

dert av den apostoliske nuntius til Forbundsrepublikken, erkebiskop Guido Del Mestri, at jødene ennå venter på ytterligere tegn på kristen solidaritet. Dette var en hjertesak for filosofen Edith Stein, som gikk over fra jødedom til den katolske kirke, og som gav sitt liv som offer-gave for den kristent-jødiske forsoning.

Som dominikaneren, som i mange år har bestrebet seg på samarbeid mellom kristne og jøder, sa i sin minnetale, sørger jødene i august ikke bare over ødeleggelsen av tempelet i Jerusalem. Deres sorg, sa Eckert, gjelder alle mennesker som har mistet sitt liv for å forherlige Guds navn. Dette gjaldt Edith Stein, som hadde hengitt sitt liv for sitt folk og som kristen i Gasskammeret i Auschwitz i den samme måned som den jødiske sorgedag. Hun, som var født på den jødiske forsoningsfest, har bevisst brakt dette offer for forsoningen. (KNA)

ARNE FJELD, O.P.:

GOLDA MEIR'S LIV

Vil man ha en innføring i Midt-Østen-problemet, kan Golda Meirs selvbiografi «Mitt liv» anbefales. Hennes historie er i sannhet fantastisk: født i tsartidens Kiev, utvandret hun som barn til USA, hvor hun var med på å bygge opp den sosialistisk sionistiske bevegelse, og emigrerte til Israel så tidlig som i 1921. Da staten Israel ble opprettet i 1948 ble hun landets første ambassadør til Moskva, og hun forteller at hun som sosialist ble rystet over hva hun så i det såkalt klasseløse russiske samfunnet. «Jeg kunne ikke tro mine egne øyne når jeg kjørte gjennom gatene i Moskva og så middelaldrende kvinner grave grøfter og feie gatene med bare filler på bena i forti graders kulde, mens andre kvinner gikk med pels og høyhælte sko og hadde svære, fine, blanke biler å kjøre omkring i.»

Golda Meir sto sentralt i hele utviklingen av staten Israel, og boken er en førstehånds beretning om hvordan den ble til. Men man må være klar over at Golda Meir konsekvent fremstiller det israelske synspunkt, så unyansert som i en valgtale. Hennes

(forts. neste side)

vurdering av mennesker går etter samme kriterier: Nixon tok parti for Israel, så han beskrives som en god mann. Folke Bernadotte, derimot, ekspederes med følgende linjer: «*Grev Folke Bernadotte, den svenske meglingsmannen, anbefalte at Negev skulle overlates til araberne. Siden han i virkeligheten skulle fungere som voldgiftsdommer, burde han ha vist seg langt mere nøytral. Han ble da også ytterst upopulær, særlig fordi han fornærmet oss ved å foreslå at Jerusalem ikke skulle høre til den jødiske staten og at FN skulle overvåke Israels havner og flyplasser. Det er visst og sant at hans forslag var uakseptable og et ytterligere bevis på at Bernadotte ikke riktig hadde oppfattet formålet med å danne staten Israel; men man kan umulig kalle det en forbrytelse å være sen i oppfatningen, og jeg ble forferdet da jeg fikk vite at Bernadotte var blitt skutt i en stille gate i Jerusalem.*»

Dessverre er fru Meirs stil meget tung, hun skriver syv linjer mellom hver gang hun setter punktum — og med en slik originaltekst har det ikke vært lett for oversetteren Bjørn Braaten å skrive lettlest norsk.

Golda Meirs forhold til den jødiske tro er fjernt, men det er mye varme i hennes beskrivelse av familielivet innen den jødiske kultur.

Golda Meir: Mitt liv.
Aschehoug 1976.

BLADET ST. OLAV STERKT PREGET AV ANTISEMITTISME

Det katolske bladet St. Olav, som utkom med sitt første nummer i 1889, var sterkt preget av både religiøs og politisk antisemittisme helt til utbruddet av den annen verdenskrig. Det skjedde i form av artikler som ble gjengitt fra utenlandske kirkelige og andre blad, egne kommentarer fra skiftende redaktører og stadige notiser om angivelige jødiske ritualmord rundt om i verden.

Og når det f. eks. ble meldt om nye programmer i Russland, ble leserne gjerne beroliget med at jødene i grunnen hadde seg selv å takke for at de ble forfulgt.

Fra Alf Biem: Antisemittismen — en almen historikk (i Retten til å overleve; en bok om Israel, Norge og antisemittismen. Red. av Hallvard Rieber-Mohn og Leo Eitinger. Cappelen, 1976, s. 18.)

Pinchas Lapides bøker

Pinchas Lapide vakte stor interesse ved sine uttalelser i TV-programmet «En jødes syn på Jesus» 24. april, gjenutsendt 14. juni. Hans bøker fåes i St. Olavs Bokhandel:

«Ist das nicht Josephs Sohn?», «Der Rabbi von Nazaret», «Juden und Christen», «Hebräisch in der Kirche».

Dreyers Forlag planlegger utgivelse av en av Lapides bøker.

AAGE HAUKEN, O.P.:

DET NYE TESTAMENTES HISTORIER

«Han som loven og profetene vitnet om»

Hva har de nytestamentlige forfattere som litterære forbilleder? Dette viktige spørsmål gis det intet enkelt svar på. Evangelier og episteler er jo ikke det gamle Testamentets former. På et vis er de begge nyskapingner, oppstått ut fra nye behov, i en ny situasjon. Likevel, det kan ikke herske tvil om at den mest innflytelsesrike faktor er den tidlige Kirkes Bibel, det gamle Testamentet, som var og er felles skatt med jødene. På grunn av denne felles bakgrunn var

det helt avgjørende for ethvert kristent teologisk argument at det ble henvist til den gamle pakt. Og ikke bare henvist til, men det nye måtte også være i harmoni med det gamle. Deres Bibel hadde formet tankegangen i en langt høyere grad enn vi er vant til. Man tenkte i løfter, typer, oppfyllelse. Fortid og nåtid hørte uløselig sammen. Å skape harmoni mellom Jesus av Nazaret og det gamle Testamentet var derfor helt avgjørende for den unge Kirke.

At det herved hersket en konflikt-situasjon er klart all den tid jødene i det store og det hele, i hvert fall som nasjon, hadde forkastet ham. Diskusjonen gikk høyt, som vi for

eksempel hører ekko av i Paulus' taler i Apostelgjerningene. Broen mellom det gamle og det nye fant man på enkleste vis: Jesus var den nye lovgiver (Loven), Jesus var den messianske konge av Davids ætt (de historiske bøker), Jesus oppfylte de store løfter og lengsler etter frelse fra synd og fiender i det jødiske folk (profetene) og ble den eskatologiske skikkelse. Av apologetiske grunner samlet man straks det relevante materialet, «bevis-tekstene» (testimonia), som ble anvendt i debatt og forkynnelse. Hele det nye Testamentet er derfor full av referanser til det gamle. Bibelen ble påberopt som det største vitne om Jesus Kristus, Kirken var det sanne

Israel, jødene hadde sviktet. Alt dette skjedd ut fra tidens rabbiniske metoder i skriftfortolkning. De nytestamentlige skrifter er fulle av typisk jødisk eksegese og utlegning av Skriften.

Forfatterne er, liksom i det gamle Testamentet, teologer. *Historier* er igjen evangelistenes viktigste uttrykksmiddel, ofte med didaktisk materiale tilknyttet. Beretninger og fortellinger anvendes igjen i teologiens tjeneste. Historien blir nok en gang 'bibelhistorie'.

Jesus av Nazaret uttrykte seg selv i gammeltestamentlige former ved å bruke historier som illustrasjon, derav lignelsenes plass i hans forkynnelse. Evangelistene følger i hans fotspor. Hvorvidt de lignelser vi har er Jesu *'ipsissima verba'* — egne ord — eller lagt i hans munn av evangelistene er kanskje ikke et avgjørende spørsmål: De representerer hans uttrykksform, og deres vitnesbyrd om hans lære er troverdig ifølge den felles kristne tradisjon.

Jesus av Nazaret fremtrer på en bakgrunn av tegn og gjerninger ('mirakler' med et moderne, nokså ubibelsk, ord). Herved står han også i en gammeltestamentlig sammenheng. Man trenger bare å lese beretningene om Elias og Elisa (særlig sistnevnte) for å se hvor bevisst evangelistene har hatt disse forbilledene i tankene da de skrev. — Han oppfyller de gamle roller som profet og konge, endatil prest (i Hebreerbrevet), — selv om parallellene til dels er anstrengte. Hans jødiskhet lar seg ikke benekte, han passer godt inn i det første århundres høyst varierte palestinske verden, og hans biografer er gode bibelske teologer etter beste rabbiniske forbilleder.

Vitnesbyrdet om Jesus, som er Kristus (den salvede, Messias) er mangfoldig. Hver av evangelistene ser ham på sitt eget vis, har sin egen personlige teologi. Etter som tiden og stedene, og med dem kirkesituasjonen, forandret seg, kan man forstå at behovet for en ny presentasjon, en gjenfortelling av evangeliet, oppstod. Hver

skriver de for et spesielt publikum, tildels nokså forskjellig fra Jesu eget. Historien om Jesus av Nazaret ble allerede tidlig gitt en spesiell form som vi kjenner som 'evangeliet' (det glade budskap, gode nyheter, osv.), — en høyst teologisk tittel! Denne historien

gynnelsen på det etterlengtede gudsriket. Han har lite rom for en Kirke i mellomtiden. Disiplene er ikke vitner om oppstandelsen, men misforstår Jesus konsekvent og svikter til slutt. Selv kvinnene ved graven flyktet i redsel og sa ikke et ord til noen.

Markus er den første til å skrive en slik forkynnende beretning om Jesu liv, død og oppstandelse. (Tresnitt av Ørnulf Ranheimsæter.)

ble gjenfortalt, omformet, nyskapt, helt i pakt med de bibelske normer. Å gjenfortelle i bibelsk forstand er å omtolke, å fortolke er å modernisere: forkynne.

MARKUS har æren av å være den første til å skrive en slik forkynnende beretning om Jesu liv, død og oppstandelse. Som vi vet skapte han der ved en teologisk genre som mange etterlignet, selv om Kirken kun regner tre av dem som autentiske vitnesbyrd (kanoniske). Markusevangeliet har en utrolig kraft og myndighet. Hans Kristus er en høyst eskatologisk skikkelse. Budskapet rommer løftet om en snarlig ende på den verden vi kjenner, Jesu snarlige tilbakekomst som be-

Egentlig er bildet svært mørkt, nesten helt sort, — om man da ikke deler hans drastiske håp.

Markus skriver på bakgrunn av en landsens kultur, formodentlig galileisk. Billeder og metaforer er enkle og representerer en jordbundet realisme som sikkert på mange punkt står Jesus av Nazaret nær. Hans fortellerkunst er enkel, men river oss ofte med nettopp i kraft av sin knappe og dramatiske uttrykksform.

Evangeliene er skrevet for å leses som bøker. Først når man leser dem igjennom fortløpende får man inntrykk av deres egentlige karakter. Det er en erfaring som anbefales alle. Fra liturgien er vi vant til å møte evan-

(Forts. neste side)

geliene i små bruddstykker, perikoper. Derved går helhetsinntrykket lett tapt.

MATTEUS baserer sitt evangelium på Markus, som han anvender nesten i sin helhet. Han tilføyer og forandrer ettersom det tjener hans formål. Overalt finner vi spor av hans egen teologi. Jesus er den store profet og rabbi. Hans lære er den nye lov. Disiplene utdannes i denne da de skal danne kjerne i det nye Israel, Kirken. Matteus er en lærd bibelsk teolog, og han siterer Skriften med stor innsikt.

Hos Matteus møter vi dessuten en fortellerkunst av utpreget orientalsk karakter. Alt har store dimensjoner: De vise menn kommer fra Østen med kostbare gaver; kong Herodes lager en massakre på utallige små barn; lignelsene er stort anlagt med konger, hoff, store rikdommer, tjenere i overflod, luksuriøse banketter, osv. Tankene går ofte i retning av 'Tusen og én natt'.

Matteus gjenforteller Markus på sitt eget vis. Oppgaven er motivert av en ny kirkesituasjon som krever en ny lov. Det gamle og det nye Israel har mye felles, men er samtidig uforsonlige fiender.

Evangelisten LUKAS er en av det nye Testamentets største teologer. Han skrev ikke bare ett evangelium, men to. Etter å ha gjenfortalt evangeliet fortsetter han med å skrive en ekklesiologi, Kirkens liv (Apostelgjerningene), helt parallelt med Jesu liv (Evangeliet). De to er knyttet intimt sammen. Det er ett og det samme liv som beskrives: Jesu liv i hans egne jordiske dager og i hans legeme, Kirken. 'Hvorfor forfølger du meg?' spør han Saul da denne driver klappjakt på de første kristne. Flere episoder Markus og Matteus forteller i Evangeliet plasserer Lukas i Apostelgjerningene. (Peter gjenoppvekker Tabitha; Stefanos anklages for å bespotte templet og omstyrte Loven). Kristi liv og Kirkens liv er ett og det samme. Det dominerende tema er død og oppstandelse slik det illustreres i forfølgelser, fangenskap, forhør, tor-

tur og endelig løslatelse. Disippelen er ikke større enn sin mester. Men som evangeliet ender i oppstandelsens herlighet ender Apostelgjerningene med en Paulus, skjønt fange, som etter skipbruddet på Malta (havet, vannene representerer døden, kaos) fritt får forkynne evangeliet i Roma. Lukas ser tilbake og ser fremover på samme tid. Jesus av Nazaret er ikke død, men lever i sin Kirke, hvor han igjen og igjen står opp fra de døde og skaper nytt liv. Lukasevangeliet og Apostelgjerningene er ett verk. Det er kun uheldige omstendigheter som har skilt dem i vår kanon. Det teologiske utsyn har meget til felles med Paulus, hvis beundrer og følgesvenn forfatteren var.

Som historieforteller står Lukas i særklasse. Hans stil er over det nytestamentlige gjennomsnitt (hvilket kanskje ikke sier så mye fra et samtidig litterært synspunkt). Hans Jesus er den mest menneskelige og medlidende. Alle personer er virkelige. Realisme preger nesten alle detaljer: Lukas' sosiale verden er middelklassen. Han er langt mer urban enn Markus, men mindre barokk enn Matteus. Ikke Østens vise, men fattige hyrder hilser den nyfødte konge i Betlehem. Lignelsenes gjestebud er den høytidelige, intime bankett. Lukas' spesielle personer (den gode Samaritan, den rike dåre, den uærlige hovmester, den rike mann og Lazarus, den rettferdige dommer, osv.) bærer alle virkelighetens preg. Lukas kjente sin verden og henvendte seg i sitt evangelium til dens mennesker på en

måte de kunne forstå. Hans publikum er utdannet og velstående (han formaner mer enn noen de rike til å dele med dem som har lite). Fra Markus og Matteus lærte han evangelistens fag. Han hadde mye å tilføye for egen regning. Resultatet ble usedvanlig vidtspennende og tiltrekkende.

Lukas er den eneste av evangelistene jeg kunne tenke meg å invitere til middag og som jeg vet ville sette pris på invitasjonen.

JOHANNES står for en helt annen type fortellerkunst. I stedet for å skrive et annet 'klassisk' evangelium konsentrerer han seg om hva han anser for å være sentrale tanker. Han beskriver Jesu liv og lære i tegn og idémessige begreper (f. eks. liv, lys, vin, brød, vann, hyrde, far, herliggjørelse) slik at hver episode illustrerer et eller flere av disse, ledsaget av undergjøring. Han gjør et utvalg av tradisjonens rike forråd. Materialet behandler han med suveren frihet. For eksempel velger han å utelate beretningen om nattverdens innstiftelse til fordel for den lange eukaristiske forklaring i kap. 6. Dette, det mest teologiske av alle evangelier, er for en stor del skrevet i form av dialoger og monologer. Johannes fikk da også tilnavnet 'teologen' av kirkefedrene.

I prinsippet gjør han det samme som sine forgjengere, men på en så personlig måte at man ofte føler kontrasten mer enn likheten. Sproget er mer poetisk, metoden er ikke først og fremst historiefortellende.

BASAR I ST. HALLVARD

Enerhauggt. 4, Oslo 6

Søndag 30. oktober :	Basaren åpnes etter høymessen.	
Onsdag 2. november:	kl. 10.30—14.00	
	kl. 18.00—21.00	Oslo Mandolin Orkester spiller
Torsdag 3. november:	kl. 18.00—21.00	St.Hallvard-guttene synger
Lørdag 5. november:	kl. 17.00—19.00	BARNEAFTEN
Søndag 6. november:	kl. 12.00—14.00	
Mandag 7. november:	kl. 18.00	Trekning kl. 19.00

SALGSDISK — LYNLOTTERI — GJENNOMGANGSLODD

Slik skriver evangelistene ut fra tradisjonen om Jesus av Nazaret. De lærer av sine forgjengere. De går også sine egne veier. De opptar gjerne av nye tradisjoner. De trekker fra og føyer til, kopierer, omskriver og skaper nytt. Motivet er hele tiden forkynnelsen av Kristus («Dette er skrevet for at dere skal tro at Jesus er Kristus, Guds Sønn, og for at dere ved denne tro skal få liv i hans navn», Jo. 20: 31), men i en form som kreves av den situasjon de lever i. Inspirasjon er et skapende fenomen. Ethvert nytt evangelium var en modernisering av budskapet. Av den mengde apokryfe evanglier som er blitt overlevert ser vi også hvorledes denne tendens kan gå galt avsted og ofte forvrengt innholdet, hvorved det opphører å være Evangelium. Til tross for dette var det på et vis en trist dag da vår kanon ble avgrenset. Noe av inspirasjonens skaperkraft ble siden lett glemt og en litterær fundamentalisme krøp inn.

I dag strides mange lesere og studenter av evangeliene med det historiske spørsmål: *Hva skjedde egentlig?* Når man tror at Skriften ble skrevet som her antydnet blir det et spørsmål som det er nesten umulig å besvare. Forfatterne stilte seg et annet spørsmål: *Hva betyr egentlig dette?* Teologiske motiver råder overalt. Bibelhistorier er teologiske historier, ikke historie i moderne forstand: Herved benektes selvfølgelig ikke at det fin-

nes en historisk kjerne, men at det vi har i evangeliene er langt mer enn en enkel beskrivelse av denne.

For å unngå å avspores i våre bibel-

studier av en feilaktig problemstilling, la oss begrave det historiske spørsmål og heller lytte til hva disse Kirkens første teologer har å si.

VÅRT HJEM ER ARBEIDSPLASSEN

«St. Elisabeth» i Trondheim 90 år

Sr. Birgitta
Flandrup,
provinsial-
forstanderinne
i
jubileumsåret.

— Vårt hjem er vår arbeidsplass, og vår arbeidsplass er vårt hjem. Vi er hele tiden opptatt av å følge med i det som skjer på hospitalet, og lurer på hvordan det går. Vi føler ikke noe skille mellom arbeid og vårt eget hus.

St. Elisabeth-søstrene spør ikke etter lønnsregulativer, arbeidervernlov og øket fritid. Arbeidet er ikke en

egen del av deres liv, det går i ett med deres liv. Deres liv er bønn og arbeid i omsorg for medmennesker. Kanskje dette er 90-åringens hemmelighet. Kanskje dette er en av grunnene til at trondhjennere i 90 år har satt pris på å komme til St. Elisabeth Hospital. Et lite sykehus med en egen atmosfære, kanskje et mer personlig preg.

15. september 1887 kom de første tre Elisabeth-søstre til Trondheim for å drive sykepleie i hjemmene og i et par sykerom de fikk innredet. Hospitalet i Ila var først bygget som kirke, menighetshus og presteseminar for de franske La Sallette-fedrene. Allerede i 1890 var det åtte søstre i Trondheim. Søstrene fikk leie huset i Ila, med Jesu Hjerter-kirken som ble søstrenes kapell, mens den katolske menigheten fikk en egen kirke.

I 1907 kjøpte søstrene huset og tomten, bygget om, utvidet og moderniserte hospitalet. I 1916 ble 4. etasje utbygd og i 1922 ble en ny fløy bygget

(Forts. side 14)

BESTILLINGSSEDDEL

«St. Olav» bes sendt til

Navn .....

Adresse .....

6 måneder / 1 år.

Nytt abonnement / fornyelse.

Kr. 35,— / Kr. 70,— / Kr. 80,—(utlandet utenfor Skandinavia) følger vedlagt som sjekk / sendes postgirokonto 20 46 480.

Stryk det som ikke passer.

Sendes St. Olavs Bokhandel, Akersvn. 5, Oslo 1.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587	—	10.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: 18.30	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: 8.00	11.00	—
	lörd.: 19.00	—	11.00
	sønd.: —	—	—
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	10.00	—	—
<i>Florida kapell</i>	19.00	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: 18.00	—	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	sønd.: —	—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	—	11.00
	sønd.: —	—	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00	—	10.00
	sønd.: —	—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
	19.00	—	—
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69	—	9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30	10.45	—
	9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	—	11.00	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2, Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45	11.00	—
	19.00	—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	—	11.00	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norgesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94, Biskopen og prestegården, tlf. 3604	19.30	11.00	—
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Mellomveien 47, tlf. 81 783	8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eystens kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)	19.00	11.00	—
	8.00	—	—
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)	—	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82	18.30	—	—
SELFORS: <i>Vår Frelzers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—	11.00	—

Av pressen

Johan Borgen:

RINGEN ER SLUTTET

Så har vi altså opplevd anti-jødiske (anti-sionistiske) demonstrasjoner mot inviterte israelske forelesere ved Oslo og Trondheim universiteter, med flaggbrenning og det hele. Til å begynne med anså man den slags som nokså uskyldige rampestreker av lettforført ungdom. Det gjorde mange i 20-årenes Tyskland også.

Jeg husker et mektig pro-jødisk demonstrasjonstog i London for 17 år siden. Ti tusen deltakere av mange folkeslag toget i taushet fra Marble Arch til en ambassade i Mayfair. Under den timelange passering nedover Park Lane møtte vi en uventet tilslutning fra travle trafikanter; busspersonalet sto ut av de mange stansede busser og hilste toget med honnør, mange blant publikum sto i en slags giv akt. Krigsinvalider i toget ble båret.

Noen dager senere besøkte jeg et ganske nytt, lite jødisk museum, vanskelig å finne. Der satt en ung mann og leste. Han viste plikt-skyldigst den eneste besøken-de omkring blant Toraruller og jødiske rekvisitter. Talen falt på de-

monstrasjonen, den hadde fått stor presseomtale. Min unge omviser ble etter hvert litt mer meddel-som, ikke meget. Han var svært pessimistisk, han mente den anti-jødiske bølgen var i vekst igjen, femten år etter 1945.

— På grunn av spredte episoder i Sovjetunionen? Jeg var skeptisk.

— De er ikke spredte, og ikke episoder.

Nå 10 000!

RAYMOND A. MOODY

Livet etter livet

Hva som skjer etter «døden» — beskrevet av folk som ble erklært klinisk døde, men siden gjenopplivet.

«Oppsiktsvakkende dokumentasjoner»

Dagbladet

«sober og nøktern»

Aftenposten

Perspektivbøkene nr. 55,
136 s. kr. 32,50

DREYERS FORLAG

— På grunn av visse høyre-ekstremistiske symptomer her i England?

Den unge mannen sa, litt genert: — Denne gangen kommer det fra venstresiden. Om ikke lenge vil den forresten ha snudd Sovjetunionen ryggen.

(Kom til å tenke på den bitte lille episoden forleden dag da jeg leste Odd Wingers intervju i Dagbladet med den fremragende bil-

ledkunstneren Victor Lind. Lind: «Du tenker kanskje på Sovjet? Du må da ikke nevne en imperialistisk militærmakt av Sovjets type i forbindelse med sosialisme!» — Dagbladet 17. sept. i år. Ingen overraskende uttalelse for øvrig.)

I Dagbladet for 20. sept. står det så om pøbelstrekene mot de innbudte professorer Chevak Eden og Joel Shanana.

I Dagbladet for 20. mai i år sto Elie Wiesels skremmende artikkel «Jødemassakrene — har de aldri funnet sted?», med referat av bl.a. amerikanske universitetsfolks rabiate påstander i brosjyrer, pamfletter, på møter, i TV-programmer. «Uhyrlighetene i Auschwitz har aldri funnet sted.» «Århundrets svindel.» osv.

Og så altså Hitlerbølgen, i Storbritannia, USA, Skandinavia. Norske universitetsansatte og studenter med brenning av det israelske flagg, «kampsanger».

Vi trodde visst ikke helt på Wiesel og andre når de sa at ringen var sluttet, ja vi trodde kanskje ikke de trodde det riktig selv.

Nå vet vi det. Ringen er sluttet. Og så er det opp til oss.

(Dagbladet 24. sept.)

Jahn Otto Johansen:

JØDENE SOM SYNDEBUKKER

Våre hjemlige AKP-ere og deres blindt fanatiske medløpere brenner Israels flagg, mobber israelske gjesteprofessorer og demonstrerer

mot israelske filharmonikere. Det kalles «kamp mot sionismen», men er — avkledd alle fraser — ren-dyrket anti-semittisme.

Det er vel bare et spørsmål om tid før all jødisk, og ikke bare israelsk, kultur skal brennes på bålet. Ephraim Kishons bøker — han representerer jo sioniststatens litteratur. Marc Chagalls bilder — hans kunst er unektelig sterkt knyttet til Israel. Plateinnspillinger av fiolinens store mester Jasha

STOR HYTTE ønskes leiet eller kjøpt. Mindre enn 5 mil fra Oslo. Minst 20 senger, flere soverom. Elektrisitet/vann. Eldrevennlig. Usjenert beliggenhet.

UNGE NORSKE KATOLIKKERS FORBUND

Akersvn. 5 - Oslo 1 - Norge

Danske bøker:

Küng: For at verden må tro, kr. 9,60.

Dauids Salmer, ny oversættelse (1977), kr. 40,—.

Bibelkommentar, Indledning og Noter fra Jerusalemsbibelen 2 bind, kr. 107,—.

Tyske bøker:

Enomiya Lassalle: Zen — Weg zur Erleuchtung, kr. 38,50.

— — — Zen — Meditation für Christen, kr. 69,50.

Engelske bøker:

von Dürkheim: Hara, The Vital Centre of Man, kr. 26,—.

Karismatiske bøker:

Cardinal Suenens: A New Pentecost?, kr. 33,60 (foreligger også på fransk: Une nouvelle Pentecôte?, kr. 57,20).

New Heaven? New Earth? An Encounter with Pentecostalism, kr. 27,50.

O'Connor C. S. C.: The Pentecostal Movement in the Catholic Church, kr. 17,—.

Ramsey, Terwilliger, Allchin: The Charismatic Christ, kr. 9,20.

Gelpi: Pentecostalism, kr. 28,—.

» Pentecostal Piety, kr. 16,—.

The Acts of the Holy Spirit among the Catholics today, kr. 12,—.

Vi har nå fått inn et stort utvalg av plater med gregoriansk sang.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Åpent kl. 9—16, lørdager kl. 9—14

Vår kjære..

Søster

Johanna Elisabeth Diekmann

døde på St. Josephs Hospital i Halden den 7. august i en alder av 72 år etter 50 års klosterliv.

Vår kjære

Søster

Maria Christine Wiegard

døde på St. Josephs Hospital i Halden den 12. september i en alder av 95 år etter 72 års klosterliv.

De avdøde anbefales til de troendes forbønn.

St. Josephsøstrene

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Olavs kirke	
Bispegården	} Arendal
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Franciskus Kirke	} Bergen
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hønefoss
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	} Lillestrøm
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Tønsberg
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Trondheim
St. Mikals Kirke	
St. Mikals prestegård	} Tromsø
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Tønsberg
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Trondheim
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	} Trondheim
Bispegården	
St. Olavs Kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:

Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

Haifez — han har alltid identifisert seg med Israel. For ikke å tale om Saul Bellow — han er et opplagt tilfelle. Det knitrer av AKP's, Palestinakomiteens og Palestinafrontens kjetterbål.

Bare de enøyd fanatiske eller de totalt bevisstløse kan unngå å se den store sammenheng bak AKP's flaggbål og professormobbing. Tonene er altfor velkjente. Argumentene for velbrukte. Det er den primitive anti-semitismens tradisjon. En tradisjon som gjennom århundrer har gjort jøder over hele verden til syndebukker. En tradisjon som har stigmatisert alle jødiske kulturytringer. En tradisjon som ikke har kjent politiske og religiøse grenser.

En britisk forfattervenn av meg formulerte engang uttrykket «A Jew for all seasons». Det er meget treffende. Oversatt til norsk skulle det kanskje lyde: Jødene kan brukes til alt! Jødene kan tjene som syndebukker i enhver sammenheng! . . . .

1977 — kjetterbål og mobbing på norske universiteter. Linjen er ubrutt selv om anti-semittene ikke rår over de samme maktmidler og kosekvensene for jødene ikke blir de samme. «A Jew for all seasons». Jødene kan visst brukes som universalsyndebukker. Men kom bare ikke å fortell oss at dette er legitime midler i kampen mot «sionist- og rasistaten Israel». Så dumme er ikke nordmenn flest. (forkortet)

(Dagbladet, 4. okt.)

LITURGISKE . . .

(Forts. fra side 4)

Denne høytiden er også viet de hellige jomfruer som gikk i dronningens, den hellige Marias, fotspor. De gav avkall på all legemlig lyst for å elske Gud, og ville heller tjene den himmelske brudgom i hele sin ferd enn å skitne seg til i kjødelig begjær. Denne høytiden tror vi er viet alle dem hvis sjel lever i gledens boliger, selv om deres legeme ligger i jorden, og hvis hellighet for Gud ikke er kjent av mennesker.

Men siden vi i dag feirer alle helgeners dag, gode brødre og søstre, er det nødvendig å ligne i vår ferd dem

som vi dyrker ved å feire deres høytid. For hva gagner det å feire den ytre høytiden for de hellige mens vi er her på jorden, hvis våre hjerter ikke lengter etter deres indre høytid i himmelen. Hvis vi er Guds templer, slik som apostelen Paulus sier, skal vi drive bort fra oss all djevlesk ondskap og alle synder, slik at hjertene våre ikke blir djevelens hov, men Guds og alle de helliges tempel». (Oversettelsen er av Astrid Salvesen.)

SIENA . . .

(Forts. fra side 3)

stematisk i et harmonisk hele. Inni-mellom skimter man palmer og oleandere fra haver anlagt på taket av en første eller annen etasje.

Rammet inn i en trekant med utgangspunkt i byens tre høyder ligger så Piazza del Campo, byens midtpunkt og storstue. Denne funksjon har de fleste plasser i italienske byer, men Sienas Campo har i tillegg en unik arkitektonisk utforming. Selve plassen kan best sammenlignes med et skjell — et Jakobs-skjell —; den skråner også nedover mot et punkt, der regnvannet kan renne ut. Veggene er palasser, taket er himmelen. «Dørene» som leder inn til plassrommet er små og alminnelige akkurat som det i senesiske hus åpenbarer seg enorme rom med buelvelvede tak bak uanseelige tredører. Alle senesere må innom Campo'en minst en gang om dagen. Florentineren Dante har nevnt plassen i Purgatoriet, men ifølge muntlige overleveringer unnslo han seg ikke for i sin forakt for seneserne — dvs. ghiblinerne — å late vannet på plassen!

Det kan synes noe merkelig å nevne en muntlig tradisjon fra middelalderen. Men her må tilføyes at senesere lever med og i sin historie på en naturlig uanstrengt og ganske spesiell måte. Fra 11-hundretallet har byen vært oppdelt i mindre bydeler (contrada'er) med «indre selvstyre». Hver contrada har sine spesielle farver og sitt spesielle dyr på flagg og drakter. Contrada-livet engasjerer seneseren bokstavelig talt fra vuggen til graven og det viktigste av alt er —

FREDRIKSTAD

EDVARDSEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

C. HANSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

hesteveddeløpet — kalt «Il Palio» — som foregår på Campo'en to ganger hver sommer. Da formelig eksploderer byen av liv og alle — diebarnet og oldefar, presten og tenåringsen — er med i en aldeles fantastisk sydlandsk 17. mai stemning. Det er ikke et skuespill for turister, men senesernes eget liv.

VÅRT HJEM . . .

(Forts. fra side 11)

til og operasjons- og røntgenavdeling innredet. I 1957—58 ble røntgenavdelingen utvidet, og man fikk et nytt klinisk-kjemisk laboratorium. En ny ombygging og modernisering har skjedd det siste året. I dag har sykehuset 65 senger.

— Vi må feire 90-års jubileet, for vi vet ikke om vi noen gang kommer så langt som til 100-års jubileum, sa priorinnen på St. Elisabeth, søster Sunniva, da vi ba om en jubileums-samtale. — Siden 1974 har vi ligget inn under Regionsykehuset i Trondheim. Utviklingen er blitt slik at det ikke ser ut til at vi kan overleve som eget sykehus. Vi har ikke tilgang på yngre søstre. De fleste søstrene her er nå over 60 år. Og vi kan ikke drive et sykehus med bare ansatte og ingen søstre. I dag er ca. 20 søstre i arbeid i huset, mens resten av de 34 er pensjonerte. Vi fikk flyttet et lite alders-hjem for eldre søstre hit til Trondheim i 1975. Hanne Berentzen.

Brev

Om filmen som ingen har sett

Kjære rittmester Tangstad,

Jeg har forsøkt å finne frem til det i Deres innlegg som kan danne en forståelsens bro mellom oss, men faktisk finner jeg mer å bygge på i min artikkel om krigsfilmene enn i Deres svar. Jeg presiserte to ganger at militært forsvar er nødvendig og om dette er vi vel enige. Jeg gjetter på at vi også er enige om å beklage at verden og vi selv ikke er bedre enn at vi kanskje *MA* forsvare oss. Jeg har selv gjort vernepliktstjeneste og angreir ikke på det. Enige er vi vel også om at de faine ikke skal hånes, og de krigsskadede overlevende ikke avspises med en lusert pensjon. Uenigheten oppstår der hvor vi konfronteres med militærlivet.

Jeg finner det avskyelig og hyklerisk at det fremstilles som noe annet enn et nødvendig ONDE, og med hovedvekten nettopp på dette siste ordet. Jeg finner det kledeligere om soldater bar et svart bind om armen som tegn på sorg over yrkets nødvendighet, enn at de stiller til ball i Militære Samfunn med gallauniform og kjendisreportasje. Jeg finner det absurd å skulle hilse med hånden til luen på folk jeg ikke kjenner, eller jonglere med et skytevåpen når en general kommer forbi vaktstuen. Jeg synes givaktstilling overfor en offiser er en tullet måte å te seg på. Jeg tror at hevdelsen av lydighetsplikten er uhyre farlig hvis den ikke balanseres mot et like stadig innskjerpet bud om at man under straffansvar har plikt til å motsette seg delaktighet i folkerettsstridige handlinger. Jeg tror at pulveriseringen av eget ansvar under andres kommando er en trussel mot ens egen personlighet. Jeg tror at samvittigheten ikke må legges på lager sammen med si-

OSLO

SUNDE & LIE

RØRLEGGERBEDRIFT A/S

Ulvenveien 89 - Oslo 5 - Tlf. (02)33 72 70/67 77 84

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

vileffektene mens man gjør militærtjeneste.

Om noen frivillig trer inn i soldatyrket og gjør det til levevei skal jeg ha respekt for ham i samme grad som han selv erkjenner at det er en dypt beklagelig nødtørftsgjerning han utøver. Jeg synes stadig at krig er et idioti som man skal rødme over å være påtvunget — men jeg har ikke sagt at jeg ikke selv vil ta del i forsvaret. Det er bare begeistringen og glansen og hykleriet jeg forbeholder meg å vemmes over.

Per Bang
Oslo.

Nyheter

REAKSJON PÅ P: MCNEILL'S TALEFORBUD

Nyheten om at Kardinal Seper i Kongregasjonen for Trosinnholdet hadde gitt forfatteren av «The Church and the Homosexual» taleforbud, kom under et landsmøte for den katolske organisasjonen «Dignity» i Chicago. Styret vedtok en uttalelse til støtte for p. McNeill, og protest mot taleforbudet.

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STALARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

Langt fra å skape falske forhåpninger om snarlig kommende forandringer i kirkens lære, har p. McNeill gjentatte ganger understreket forskjellen mellom denne lære og hans egne synspunkter. Han har bare bedt om den kritiske revidering av tradisjonen, som kirken er kalt til i hver generasjon, i loyalitet til Guds uforanderlige ord. Gjennom hele kirkens historie har nye tanker måttet vinne frem til akseptasjon tross ofte fortsatt forfølgelse og fordømmelse.

(The Tablet)

film:

«DYPET» — SLETT IKKE DYP

«Dypet», etterfølgeren til «haisommer» er akkurat like lite dyp som sin forgjenger. Regissøren, Peter Yates, makter aldri å gjøre filmens historie troverdig, glimrende undervannsoptak til tross. Historien er enkel nok; et ungt par, spilt av Nick Nolte (fra TV-serien «To brødre») og yppige Jacqueline Bisset, driver med amatørdykking på Bermuda. En dag dumper de borti et skipsvrak som bringer dem inn i et halsbrekkende eventyr der en gullskatt og morfin er vitale komponenter. Robert Shaw spiller den tredje store rollen, en egenrådig he-man-type med irsk temperament og fremtreden. Shaw står for det eneste som nærmer seg en typebeskrivelse i filmen. De øvrige aktørene makter aldri å komme ut av den stereotype skurk/helt/heltnnefremstillingen vi etter hvert er blitt så sørgelig vant til.

Manuskriptet må åpenbart ta mye av skylden for dette, de tre hovedrollenehaverne har ved tidligere anledninger vist at de mestrer mer enn det de viser i denne filmen. Hensikten med «Dypet» har åpenbart vært å presentere ureflektert voldsunderholdning pakket inn i teknisk overlegent kamerabruk og tilsatt en passende dose erotikk.

Vi tviler ikke på at filmen vil ha

sitt store publikum. Det vi finner beklagelig er at man ikke kan ha en mer bevisst holdning til film som medium. «Dypet» er et grotesk eksempel på hvor stereotyp et materiale kan behandles, imponerende teknikk til tross.

Det er et interessant trekk i filmen som bør nevnes. Så å si samtlige skurker er svarte. Heltene er naturligvis hvite. I tillegg til å være svært så brutale, utmerker de svarte skurkene seg også ved en temmelig utstrakt — og formålsløs — bruk av voodoo. Forklaringen som filmen gir er enkel nok, den lokale sjefs-skurken er fra Haiti, der voodoo stadig anvendes som et magisk maktmiddel. Men foruten å øke den dramatiske effekten gir denne fremstillingen av skurkene et bilde av de innfødte som virker grovt fortegnet. På den ene siden har man de hvite, der ligger sympatien. På den andre siden har man rå og primitive innfødte. På den måten makter regissøren å fastsette konflikten i to adskilte leire. I «Haisommer» var filmens onde ånd materialisert i en menneske-etende hai, i «Dypet» ser vi ondskapen materialisert i primitive negre.

Vi tror ikke det er noen form for bevisst rasisme bak en slik fremstilling. Sannsynligvis ligger årsaken til denne fremstillingen i bestrebelsene for å gjøre skurkene så frastøtende som mulig. Men det resultatet regissøren har kommet til kan være med på å danne holdninger som bare skader. Filmens skaper har neppe

tenkt så langt. Derfor blir møtet med «Dypet» en frustrerende opplevelse. Frustrerende fordi det aldri er særlig hyggelig å se en så ureflektert omgang med et medium, fotografisk overlegenhet til tross.

Christian Boe Astrup.

Nyheter

ERKEBISKOP RAMSEY FOR PAVENS PRIMAT

Paven skulle etter den tidligere erkebiskop av Canterbury, dr. Michael Ramsey's oppfatning stå i spissen for den «forente katolske og anglikanske kirke». Denne oppfatning ga erkebiskopen uttrykk for i Melbourne under sin Australia-reise. Ramsey betraktet som en synd at kirkene stadig er adskilt.

Erkebiskopens uttalelser forårsaket en livlig diskusjon innen den anglikanske kirke i Australia. Pressetalsmannen Allan Nicholls betegnet det som uakseptabelt å skulle viske ut forskjellene mellom de to kirkene, forskjeller som skulle være vokst siden reformasjonen.

På grunn av kontroversen ga Ramsey et nytt interview, hvor han presiserte at han ikke talte for en overgivelse til Roma, men for et fellesskap som består av to kirker. I et slikt fellesskap, ville paven ikke anerkjennes som «ufeilbar», men som «presiderende biskop».

(KNA)

Spørsmål til spørrespalten sendes f. Kjell Arild Pollestad o. p., Boks 5036, Oslo 3, eller til St. Olavs redaksjon, Akersvn. 5, Oslo 1.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Marianne Gunnarsjaa

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480